

Лацук Галина Миронівна – аспірант
кафедри фінансів суб'єктів
господарювання і страхування
Тернопільський національний
економічний університет

Алексєнко Людмила Михайлівна – д.е.н.,
професор кафедри фінансів суб'єктів
господарювання і страхування
Тернопільський національний
економічний університет

ПРІОРИТЕТИ МОНІТОРИНГУ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА ІПОТЕЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Перманентний розвиток економічних систем не можливий без становлення та ефективного функціонування іпотечного ринку, як одного із каталізаторів соціально-економічних процесів. Система фінансових послуг, котрі формуються та реалізуються на зазначеному ринку, дозволяє задовільнити різноманітні інтереси суб'єктів економічних відносин чи забезпечити отримання ними корисного ефекту від збереження та зростання вартості фінансових активів, що перебувають у їх розпорядженні.

Деструктивні зміни та кон'юнктурні коливання, що обумовлені наслідками світової економічної та фінансової криз, вимагають пошуку нової стратегії економічного поступу України, виявлення недоліків її фінансової архітектури та забезпечення економічної безпеки. Пріоритетності набувають питання модернізації системи регулювання і нагляду за національним іпотечним ринком, а також посилення моніторингу формування та реалізації фінансових послуг на ньому. Останній відображає інформаційно-координаційну систему відстеження, оцінки, контролю та регулювання ефективності використання фінансових інструментів іпотечного ринку, котрі є способами надання фінансових послуг.

Елементами зазначеного моніторингу є суб'єкти, об'єкти, нормативно-правове, організаційне, методичне та інформаційне забезпечення. В сукупності вони утворюють механізм моніторингу формування та реалізації фінансових послуг на іпотечному ринку України.

Основними суб'єктами моніторингу виступають Державний комітет фінансового моніторингу України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України та Українська національна іпотечна асоціація. Іншими регуляторами операцій з фінансовими інструментами іпотечного ринку є Національний банк України і Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. Крім того, кожен учасник іпотечних відносин проводить на локальному рівні спостереження за якістю та результатами своєї діяльності згідно з Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку „Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу учасниками ринку цінних паперів” від 4.10.2005 р. за № 538 [1].

До об'єктів належать емітенти фінансових інструментів іпотечного ринку та показники ефективності використання останніх, до яких відносимо дохідність купонну, поточну та дохідність до погашення; коефіцієнт дисконтування; дюрацію; рівень ліквідності тощо.

Зауважимо, що незважаючи на розмежованість та секторну модель нагляду та регулювання фінансового сектора в Україні, доцільно забезпечити модернізацію наглядових систем та поглиблення моніторингу економічних відносин шляхом:

1) утворення єдиного мегарегулятора економічних відносин на прикладі Європейського центрального банку, Федерального відомства фінансового нагляду чи відокремленої наглядової установи, що діє у Естонії, Латвії, Мальті та Угорщині. Це забезпечить стабільність фінансового ринку країни, усунення дублювання певних функцій наглядових органів, всеохоплюючий контроль за економічними взаємовідносинами на ринку, підвищення якості фінансового посередництва та ролі фінансового сектора у економічному розвитку України. Стимулами для цього послужать: вдосконалення законодавчого забезпечення з питань нагляду за фінансовими ринками; уніфікації та гармонізація регулювання банківського та небанківського сегментів фінансової системи; стандартизація системи обліку та аудиту; набуття Національним банком України статусу акціонера Банку міжнародних розрахунків, що дозволило б одержати короткотермінові кредити у період фінансових криз чи потрясінь;

2) закріплення відповідальності за безпосередній пруденційний нагляд банківської системи за Національним банком України, як це передбачено у більшості європейських країн (Австрія, Греція, Іспанія, Італія, Кіпр, Німеччина тощо), а також Болгарії та Румунії;

3) відокремлення Департаменту аудиту Національного банку України як особливого структурного підрозділу, підпорядкованого безпосередньо Раді директорів (досвід Великобританії), що посилить його незалежність;

4) збереження капіталу всередині країни шляхом регулювання діяльності іноземних банків в Україні (особливо після порушення стабільності національної банківської системи);

5) утворення фінансового інституту, відповідального за страхування депозитів (досвід США (Федеральна корпорація зі страхування депозитів));

6) перекладення частини повноважень щодо моніторингу економічних процесів на громадські та нефінансові організації (нотаріуси, аудитори, професійні консультанти тощо), Асоціацію українських банкірів.

Резюмуючи зазначене, слід відмітити, що в Україні необхідним чинником ефективного формування та реалізації фінансових послуг на іпотечному ринку є забезпечення постійного їх моніторингу та управління.

Література:

1. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України „Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу учасниками ринку цінних паперів” від 4. 10. 2005 р. за № 538 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ssmc.gov.ua/\(S\(z2s01c55ssyxet55wzfonhyv\)\)/UserFiles/File/.../4.doc](http://www.ssmc.gov.ua/(S(z2s01c55ssyxet55wzfonhyv))/UserFiles/File/.../4.doc). – Назва з екрану.